

Handläggare
Sara Carlquist

Till
Kyrkogårdsnämnden

Svar på remiss gällande ”förslag till ändrade föreskrifter och nya allmänna råd gällande kyrkliga kulturminnen”

Remissvar från Stockholms stads kyrkogårdsförvaltning

Förslag till beslut

Kyrkogårdsnämnden överlämnar detta utlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet har tagit fram förslag till ändrade föreskrifter och allmänna råd om kyrkliga kulturminnen. De ändrade föreskrifterna syftar till att förtydliga begreppet kyrkotomt samt till att tydliggöra den negativa påverkan som systematiskt borttagandet av gravvårdar har på begravningsplatsernas kulturvärden. I förslaget införs kravet att göra borttagandet av gravanordningar med tillhörande gestaltad vegetation tillståndspliktigt.

Stockholms stads kyrkogårdsförvaltning framhåller att föreskrifterna bör justeras på sådant sätt att borttagande av gravanordning i syfte att möjliggöra återupplåtelse av gravplatsen inte omfattas av bestämmelsen. Dessutom bör begreppet gestaltad vegetation förtydligas till att omfatta vedartad vegetation.

Bakgrund

Stockholms kyrkogårdsförvaltning har mottagit en remiss från Riksantikvarieämbetet. Remissen omfattar *förslag till ändrade föreskrifter och nya allmänna råd gällande kyrkliga kulturminnen*. Remisstiden går ut 2021-03-03.

Riksantikvarieämbetet har tagit fram förslag till ändrade föreskrifter och nya allmänna råd om kyrkliga kulturminnen. De nya allmänna råden har tagits fram tillsammans med två konsekvensutredningar. Konsekvensutredningarna är uppdelade vad gäller ändringar i bestämmelserna om kyrkotomter respektive begravningsplatser.

Ärendets beredning

Remissvaret har beretts inom Begravnings- och serviceavdelningen inom Stockholms stads kyrkogårdsförvaltning.

Synpunkter och förslag

Stockholms stads kyrkogårdsförvaltning förvaltar höga kultur- och naturvärden på stadens 11 begravningsplatser till en sammanlagd areal av 235 hektar.

Alla stadens kyrkogårdar och begravningsplatser, förutom Strandkyrkogården, lyder under kulturmiljölagens fjärde kapitel och en rutin för juridiska prövningar och samråd med Länsstyrelsen i samband med förändring av kulturmiljöerna är väl etablerad.

Uppsättning av gravanordningar på stadens begravningsplatser föregås av en gravstensansökan som utvärderas utifrån gravstensbestämmelser för respektive kvarter.

Gravstensbestämmelserna är framtagna för att underlätta hanteringen av gravstensansökningar samt för att behålla en enhetlighet och bevara de kulturhistoriska värdena på respektive kvarter.

I de ändrade föreskrifterna för nya allmänna råd om kyrkliga kulturminnen föreslås att gravanordningar med tillhörande vegetation utgör fast anordning inom begravningsplatsen och att borttagande eller ändring av en eller flera gravanordningar kräver tillstånd enligt 4 kap. 13 § kulturmiljölagen.

Syftet med förslaget, att motverka utarmning av de kulturhistoriska värdena inom gravkvarteren, ser kyrkogårdsförvaltningen som positivt, men den administration och de begränsningar som förslaget medför är bekymmersamt.

Flera av Stockholms stads begravningsplatser är nästintill fullbelagda. Detta innebär att när en grav upplåts är det oftast i form av en andra upplåtelse. Årligen återupplåts drygt 900 gravar inom Stockholms stads förvaltningsområde, majoriteten av dessa har tidigare haft någon form av gravanordning.

Att införa krav på tillstånd enligt 4 kap. 13 § kulturmiljölagen för borttagning av dessa hundratals gravanordningar ser Stockholms kyrkogårdsförvaltning som problematiskt.

Det skulle, förutom att generera en större administration, även minska de anhörigas valmöjlighet till gravplats då kyrkogårdsförvaltningen på förhand måste förbereda de gravar som kan erbjudas under kommande år. Att upplåta en grav med gravsten och därefter ansöka om borttagning av gravanordningen skulle förlänga tiden mellan dödsfall och gravsättning på grund av långa handläggnings- och ansökningstider vilket inte är önskvärt.

Dessutom finns risken att ansökan om borttagning av

gravanordningen därefter avslås, en ny grav måste ses ut och processen startas på nytt.

I de nya föreskrifterna föreslås de enskilda gravarnas gestaltade vegetation utgöra fast anordning. Begreppet gestaltad vegetation bör förtydligas till att omfatta vedartad vegetation.

Vad som får planteras på de enskilda gravarna regleras idag av gravvårdsbestämmelserna för respektive kvarter.

Det är dock vanligt förekommande att gravrättsinnehavarna, utan tillstånd från förvaltningen, planterar vedartade växter på sina gravar. Olovligt planterade växter genererar ofta problem vid grönytedriften av områdena. Växterna skapar på sikt även nya karaktärer till kvarteren.

Att kräva tillstånd enligt 4 kap. 13 § kulturmiljölagen för plantering av vedartade växter på enskilda gravar skulle stödja förvaltningen vid avslag i frågan om plantering av växter på gravarna.

Stockholms stads kyrkogårdsförvaltning framhåller att *förslag till ändrade föreskrifter och nya allmänna råd gällande kyrkliga kulturminnen* bör justeras på sådant sätt att borttagande av gravanordning i syfte att möjliggöra återupplåtelse av gravplatsen inte omfattas av bestämmelsen. Dessutom bör begreppet gestaltad vegetation i paragraferna § 8b och 8c förtydligas till att omfatta vedartad vegetation.

Svante Borg
Förvaltningschef

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Svante Borg, Förvaltningschef	2021-01-28